

Marcin Pięglowski¹

SYSTEM RAPEX A PRODUKT NIEBEZPIECZNY DLA KONSUMENTA NA RYNKU EUROPEJSKIM

Streszczenie

System RAPEX służy do szybkiej wymiany informacji na temat wykrytych na rynku europejskim produktów niebezpiecznych dla konsumenta oraz podjętych wobec nich środków, łącznie z wycofaniem z rynku i zniszczeniem. Informacje te wymieniane są pomiędzy krajami Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Komisją Europejską. Jest to jednak działanie typu *ex post* i nie ma bezpośredniego wpływu na zwiększenie ilości produktów bezpiecznych oferowanych na rynku europejskim. Wręcz przeciwnie, ilość notyfikacji w systemie RAPEX ciągle wzrasta. Szczególną uwagę zwraca duża ilość produktów niebezpiecznych z krajów spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przeważnie z Chin. Świadczy to o tym, że producenci chińscy nie przywiązują dużej wagi do bezpieczeństwa produktów, a z drugiej strony na rynku europejskim nie przeprowadza się wystarczającej kontroli tych produktów. Dlatego też organy Unii Europejskiej powinny podjąć znacznie bardziej skuteczne działania w tym zakresie.

Słowa kluczowe: system RAPEX, produkt niebezpieczny, konsument, bezpieczeństwo produktu, rynek europejski.

THE RAPEX SYSTEM AND THE PRODUCT DANGEROUS FOR THE CONSUMER ON THE EUROPEAN MARKET

Abstract

The RAPEX system is used to the rapid exchange of information on the detected in the European market dangerous products for consumers and measures taken against them, including the withdrawal from the market and destruction. This information is exchanged between the countries of the European Economic Area and the European Commission. However, this is an *ex post* action and has no direct influence on the increasing the amount of safe products offered on the European market. On the contrary, the number of notifications in the RAPEX system is still increasing. The particular attention pays a large number of dangerous products from countries outside the European Economic Area, mostly from China. This indicates that the Chinese producers do not attach much importance to the products safety, on the other hand on the European market is not carried out sufficient control of these products. Consequently, the authority of the European Union should take a much more effective actions in this regard.

Key words: RAPEX system, dangerous product, consumer, products safety, European market.

WSTĘP

System RAPEX (*Rapid Alert System for Non-Food Products* – System Szybkiego Powiadomiania o Niebezpiecznych Produktach Nieżywnościowych) jest europejskim systemem bezpieczeństwa, służącym wymianie informacji na temat zagrożeń, jakie dla konsumenta mogą stwarzać produkty nieżywnościowe (tzn. wszystkie poza żywnością, farmaceutykami i wyrobami medycznymi). System RAPEX obejmuje kraje Unii Europejskiej (27 państw) oraz dodatkowo także inne kraje pozaunijne, ale wchodzące w skład Europejskiego Obszaru Gospodarczego [3, 7], tzn. Islandię, Lichtenstein i Norwegię. Struktura systemu RAPEX obejmuje Komisję Europejską oraz narodowe punkty kontaktowe w państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W ramach systemu RAPEX Komisja Europejska w każdy piątek publikuje cotygodniowe raporty o produktach niebezpiecznych, zgłoszonych przez dany kraj jako tzw. notyfikacje (powiadomienia). Informacje na temat każdej notyfikacji obejmują: numer notyfikacji, kraj zgłaszający, produkt, niebezpieczeństwo,

¹ Akademia Morska w Gdyni, Wydział Przedsiębiorczości i Towaroznawstwa, Katedra Towaroznawstwa i Zarządzania Jakością; ul. Morska 81–87, 81-225 Gdynia.

środki podjęte przez kraj zgłaszający oraz kraje, w których zgłoszony produkt został także wykryty. Przepływ informacji w systemie RAPEX wiąże się z podjęciem środków w celu zapobieżenia lub ograniczenia wprowadzenia na rynek, a także użycia produktów, które stwarzają poważne zagrożenie dla zdrowia lub bezpieczeństwa konsumentów [8].

W Polsce system RAPEX funkcjonuje na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Narodowym punktem kontaktowym, sprawującym nadzór nad systemem, jest Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, prowadzący system HERMES, a w jego ramach Rejestr produktów niebezpiecznych [8, 9, 10].

PRODUKT NIEBEZPIECZNY I POWAŻNE ZAGROŻENIE

Dyrektywa w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktu nie podaje wprost definicji produktu niebezpiecznego, mówi tylko, że produkt niebezpieczny oznacza każdy produkt, który nie odpowiada definicji produktu bezpiecznego. Produktem bezpiecznym jest natomiast produkt, który w normalnych lub możliwych do przewidzenia warunkach zastosowania oraz, w stosownych przypadkach, wiążących się z oddaniem do użytku, wymogami instalacyjnymi i konserwacyjnymi, nie przedstawia żadnego zagrożenia lub jedynie minimalne zagrożenie związane z jego użytkowaniem, uważane za dopuszczalne i odpowiadające wysokiemu poziomowi ochrony bezpieczeństwa i zdrowia osób. Natomiast poważne zagrożenie oznacza każde poważne zagrożenie, łącznie z późniejszymi skutkami, wymagające szybkiej interwencji władz publicznych danego kraju. Produkty niebezpieczne, stwarzające poważne zagrożenie, i wobec których państwo podejmuje przymusowo lub co do których podejmowane są przez producenta czy dystrybutora środki dobrowolne, podlegają obowiązkowemu zgłoszeniu w systemie RAPEX [1, 2].

Środki te mogą obejmować: oznaczenie produktu odpowiednimi ostrzeżeniami dotyczącymi zagrożeń, które może stwarzać, uzależnienie wprowadzenia produktu do obrotu po spełnieniu wcześniej określonych warunków, ostrzeżenie konsumentów o zagrożeniach, jakie produkt może stwarzać wobec określonych osób, tymczasowy zakaz dostaw, oferowania dostaw i prezentacji produktu, zakaz wprowadzania produktu do obrotu i wszelkie środki towarzyszące temu zakazowi, wycofanie produktu z rynku, odzyskanie produktu od konsumentów, zniszczenie wycofanego lub odzyskanego produktu [1].

Poza produktami, które mogą stwarzać poważne zagrożenia, notyfikowane są także produkty stwarzające zagrożenie przeciętne oraz produkty, które stwarzają zagrożenie nie uznawane ani za poważne ani za przeciętne, ale zgłoszone tylko jako informacja [2, 4, 5, 6].

W kolejnych tabelach (tabele 1–5) zestawiono notyfikacje w systemie RAPEX w latach 2006–2008. Przyjęto taki przedział czasowy ze względu na dostępność pełnych, oficjalnych danych, związanych z poważnymi zagrożeniami, ujętych w corocznych raportach na temat funkcjonowania systemu RAPEX za ten okres (nie jest jeszcze dostępny oficjalny raport za rok 2009).

Ilość notyfikacji jest zbieżna w przypadku ilości krajów zgłaszających (tabela 1), ilości notyfikacji w poszczególnych kategoriach (tabela 2), ilości notyfikacji według kraju pochodzenia produktu (tabela 4) oraz podjętych środków (tabela 5). W przypadku rodzajów zagrożeń (tabela 3) ilość notyfikacji jest wyższa, ponieważ jeden produkt może powodować kilka różnych zagrożeń.

Porównywanie kategorii produktów i rodzajów zagrożeń w poszczególnych latach było utrudnione ze względu na dzielenie dotychczasowych kategorii produktów i rodzajów zagrożeń, zmiany ich nazwy, usuwanie niektórych, a także dodawanie nowych.

KRAJE ZGŁASZAJĄCE PRODUKTY NIEBEZPIECZNE

W tabeli 1 przedstawiono ilość i procentowy udział notyfikacji w systemie RAPEX według krajów zgłaszających (w latach 2006–2008).

Tabela 1. Ilość i procentowy udział notyfikacji w systemie RAPEX według krajów zgłaszających (w latach 2006–2008)

Kraj	2006		2007		2008		Razem (w kraju) 2006–2008
	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	
Austria	6	0,6	13	1,0	17	1,1	36
Belgia	8	0,9	15	1,1	17	1,1	40
Bułgaria	13	1,4	43	3,2	89	5,8	145
Cypr	12	1,3	10	0,7	44	2,8	66
Czechy	43	4,7	50	3,7	30	1,9	123
Dania	4	0,4	23	1,7	9	0,6	36
Estonia	12	1,3	20	1,5	20	1,3	52
Finlandia	42	4,5	84	6,2	61	3,9	187
Francja	40	4,3	88	6,5	51	3,3	179
Grecja	98	10,6	115	8,5	132	8,5	345
Hiszpania	79	8,5	108	8,0	163	10,6	350
Holandia	21	2,3	48	3,5	33	2,1	102
Irlandia	14	1,5	33	2,4	23	1,5	70
Islandia	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Lichtenstein	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Litwa	36	3,9	31	2,3	35	2,3	102
Luksemburg	1	0,1	2	0,1	0	0,0	3
Łotwa	4	0,4	13	1,0	13	0,8	30
Malta	1	0,1	3	0,2	1	0,1	5
Niemcy	144	15,6	163	12,0	205	13,3	512
Norwegia	3	0,3	8	0,6	8	0,5	19
Polska	17	1,8	43	3,2	114	7,4	174
Portugalia	11	1,2	18	1,3	17	1,1	46
Rumunia	6	0,6	16	1,2	4	0,3	26
Słowacja	44	4,8	114	8,4	140	9,1	298
Słowenia	9	1,0	27	2,0	27	1,7	63
Szwecja	18	1,9	15	1,1	38	2,5	71
Węgry	140	15,2	109	8,0	129	8,3	378
Wielka Brytania	92	10,0	100	7,4	87	5,6	279
Włochy	6	0,6	43	3,2	38	2,5	87
Razem (w roku)	924		1355		1545		3824

Źródło: opracowanie własne [Raport RAPEX 2007, Raport RAPEX 2008, Raport RAPEX 2009].

Kolejno w latach 2006, 2007 i 2008 najwięcej notyfikacji odnotowano: z Niemiec: 144, 163, 205, łącznie 512 notyfikacji; z Hiszpanii: 79, 108, 163, łącznie 350 notyfikacji; z Grecji: 98, 115, 132, łącznie 345 notyfikacji i z Wielkiej Brytanii: 92, 100, 87 notyfikacji, łącznie 279. W tym okresie odnotowano także 378 notyfikacji z Węgier. Łączna ilość notyfikacji

w latach 2006–2008 z tych pięciu krajów stanowi blisko połowę wszystkich notyfikacji (dokładnie 48%). Brak jest natomiast notyfikacji z dwóch krajów pozaunijnych, ale należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, tzn. Islandii i Lichtensteinu. Ilość notyfikacji z Polski kształtuje się na dość wysokim poziomie (łącznie w latach 2006–2008 są to 174 notyfikacje).

Poza notyfikacjami wobec produktów mogących stwarzać poważne zagrożenie, zgłaszano także zagrożenia przeciętne (w roku 2006 – 23 notyfikacje, w 2007 – 12 notyfikacje, a w 2008 – 10 notyfikacji). Podobnie jak w przypadku notyfikacji dotyczących poważnych zagrożeń wzrosła ilość notyfikacji podawanych tylko jako informacje (zagrożenia nie uważane ani za poważne ani za przeciętne) i wynosiła ona w latach 2006, 2007 i 2008 odpowiednio: 104, 238 i 311 notyfikacji [4, 5, 6].

KATEGORIE PRODUKTÓW NIEBEZPIECZNYCH

W tabeli 2 zaprezentowano ilość i procentowy udział notyfikacji w systemie RAPEX według kategorii produktów (w latach 2006–2008).

Tabela 2. Ilość i procentowy udział notyfikacji w systemie RAPEX według kategorii produktów (w latach 2006–2008)

Kategoria produktu	2006		2007		2008		Ilość (w kategorii) 2006–2008
	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	
Akcesoria kuchenne	–	–	10	0,7	10	0,6	20
Artykuły dekoracyjne	23	2,5	20	1,5	21	1,4	64
Artykuły dziecięce i sprzęt dla dzieci	41	4,4	89	6,6	89	5,8	219
Biżuteria	5	0,5	3	0,2	13	0,8	21
Gadżety	–	–	3	0,2	4	0,3	7
Hobby / wyposażenie sportowe	30	3,2	24	1,8	27	1,7	81
Inne	11	1,2	27	2,0	8	0,5	46
Kosmetyki	48	5,2	81	6,0	56	3,6	185
Łańcuchy świetlne	–	–	17	1,3	44	2,8	61
Łodzie rekreacyjne	–	–	6	0,4	8	0,5	14
Maszyny i narzędzia	19	2,1	29	2,1	25	1,6	73
Materiały biurowe	4	0,4	3	0,2	20	1,3	27
Meble	20	2,2	8	0,6	12	0,8	40
Odzież, tekstylia i galanteria	33	3,6	55	4,1	140	9,1	228
Oświetlenie	98	10,6	84	6,2	81	5,2	263
Pojazdy silnikowe	126	13,6	198	14,6	160	10,4	484
Produkty chemiczne	9	1,0	19	1,4	21	1,4	49
Produkty imitujące jedzenie	–	–	23	1,7	55	3,6	78
Sprzęt komputerowy	4	0,4	–	–	–	–	4
Sprzęt telekomunikacyjny i dla mediów	–	–	1	0,1	8	0,5	9
Środki ochrony indywidualnej	6	0,6	12	0,9	22	1,4	40
Urządzenia elektryczne	174	18,8	156	11,5	169	10,9	499

Kategoria produktu	2006		2007		2008		Ilość (w kategorii) 2006–2008
	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	
Urządzenia gazowe	6	0,6	7	0,5	12	0,8	25
Urządzenia gospodarstwa domowego	24	2,6	25	1,8	–	–	49
Wskaźniki laserowe	–	–	20	1,5	5	0,3	25
Zabawki	221	23,9	417	30,8	498	32,2	1136
Zapalniczki	22	2,4	18	1,3	37	2,4	77
Razem (w roku)	924		1355		1545		3824

Źródło: opracowanie własne [Raport RAPEX 2007, Raport RAPEX 2008, Raport RAPEX 2009].

Najwięcej notyfikacji dotyczyło następujących kategorii produktów (w nawiasach podano ilość notyfikacji w kolejnych latach 2006, 2007 i 2008): zabawki (221, 417, 498, łącznie 1136), urządzenia elektryczne (174, 156, 169, łącznie 499), pojazdy silnikowe (126, 198, 160, łącznie 484), oświetlenie (98, 84, 81, łącznie 263) oraz odzież, tekstylia i galanteria (33, 55, 140, łącznie 228). Łączna suma notyfikacji w tych pięciu kategoriach w latach 2006–2008 stanowi blisko 70% wszystkich notyfikacji [4, 5, 6].

RODZAJE ZAGROŻEŃ STWARZANYCH PRZEZ PRODUKTY NIEBEZPIECZNE

W tabeli 3 przedstawiono ilość i procentowy udział notyfikacji w systemie RAPEX według rodzaju zagrożenia (w latach 2006–2008).

Tabela 3. Ilość i procentowy udział notyfikacji w systemie RAPEX według rodzaju zagrożenia (w latach 2006–2008)

Rodzaj zagrożenia	2006		2007		2008		Ilość (wg rodzaju) 2006–2008
	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	
Alergia	2	0,2	3	0,2	–	–	5
Eksplzja	8	0,7	8	0,5	–	–	16
Nowotwór	7	0,6	14	0,9	–	–	21
Podrażnienie skóry	2	0,2	3	0,2	–	–	5
Poparzenie	194	17,7	287	17,6	288	15,8	769
Porażenie prądem	270	24,7	246	15,0	282	15,5	798
Urazy	274	25,0	376	23,0	366	20,1	1016
Uszkodzenie słuchu	2	0,2	20	1,2	39	2,1	61
Uszkodzenie wzroku	8	0,7	38	2,3	11	0,6	57
Utonięcie	4	0,4	5	0,3	5	0,3	14
Zadławienie / uduszenie	157	14,3	317	19,4	437	24,0	911
Zagrożenie chemiczne	95	8,7	212	13,0	341	18,7	648
Zagrożenie dla zdrowia	44	4,0	11	0,7	14	0,8	69
Zagrożenie mikrobiologiczne	11	1,0	6	0,4	12	0,7	29
Zatrucie	10	0,9	50	3,1	–	–	60
Zranienie	5	0,5	24	1,5	26	1,4	55
Inne	2	0,2	15	0,9	–	–	17
Razem (w roku)	1095		1635		1821		4551

Źródło: opracowanie własne [Raport RAPEX 2007, Raport RAPEX 2008, Raport RAPEX 2009].

W 2006 roku odnotowano łącznie 1095 zagrożeń, w 2007 – 1635, a w 2008 – 1821. Pod względem rodzaju zagrożeń najczęściej notyfikowano produktów, które mogą powodować (w nawiasach podano ilość notyfikacji w kolejnych latach 2006, 2007 i 2008): urazy (274, 376, 366, łącznie 1016), zadławienie / uduszenie (157, 317, 437, łącznie 911), porażenie prądem (270, 246, 182, łącznie 798), poparzenie (194, 287, 288, łącznie 798) oraz zagrożenie chemiczne (95, 212, 341). Procentowy, łączny udział notyfikacji w tych pięciu kategoriach w latach 2006–2008 wyniósł aż 91% [4, 5, 6].

KRAJ POCHODZENIA PRODUKTÓW NIEBEZPIECZNYCH

W tabeli 4 przedstawiono ilość i procentowy udział notyfikacji w systemie RAPEX według krajów pochodzenia produktu niebezpiecznego (w latach 2006–2008). Dane dotyczą 11 krajów, z których pochodzi największa ilość produktów niebezpiecznych.

Tabela 4. Ilość i procentowy udział notyfikacji w systemie RAPEX według kraju pochodzenia produktu niebezpiecznego (w latach 2006–2008)

Kraj pochodzenia	2006		2007		2008		Ilość (wg kraju pochodzenia) 2006–2008
	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	
Chiny	440	47,6	689	50,8	869	56,2	1998
Nieznany	159	17,2	177	13,1	159	10,3	495
Niemcy	42	4,5	79	5,8	82	5,3	203
Włochy	38	4,1	48	3,5	57	3,7	143
Stany Zjednoczone	27	2,9	31	2,3	29	1,9	87
Japonia	26	2,8	33	2,4	22	1,4	81
Francja	19	2,1	26	1,9	30	1,9	75
Wielka Brytania	26	2,8	23	1,7	23	1,5	72
Polska	14	1,5	30	2,2	19	1,2	63
Hong Kong	10	1,1	11	0,8	40	2,6	61
Turcja	12	1,3	16	1,2	33	2,1	61
...
Razem (w roku)	924		1355		1545		3824
w tym kraje EOG	198		303		313		814

Źródło: opracowanie własne [Raport RAPEX 2007, Raport RAPEX 2008, Raport RAPEX 2009].

W kolejnych latach 2006, 2007 i 2008 najczęściej notyfikacji (według kraju pochodzenia produktu niebezpiecznego) dotyczyło produktów z: Chin (440, 689, 869, łącznie 1998 notyfikacji), z krajów nieznanymi (159, 177, 159, łącznie 495), z Niemiec (42, 79, 82, łącznie 203), Włoch (38, 48, 57, łącznie 143), Stanów Zjednoczonych (27, 31, 29, łącznie 87), co stanowi 76 % wszystkich notyfikacji. Wśród dziesięciu krajów, z których pochodzi najczęściej notyfikowanych produktów, znajduje się również Polska; odpowiednio w latach 2006, 2007 i 2008 było to: 14, 30 i 19 produktów. Ponad połowa (dokładnie 52%) produktów niebezpiecznych, notyfikowanych w latach 2006–2008 pochodzi z Chin, a łącznie z krajów spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego aż 79%, przy pozostałych 21% obejmujących kraje EOG [4, 5, 6].

ŚRODKI PODEJMOWANE WOBEC PRODUKTÓW NIEBEZPIECZNYCH

W tabeli 5 przedstawiono ilość i procentowy udział środków, jakie zostały podjęte w systemie RAPEX wobec produktów niebezpiecznych (w latach 2006–2008).

Środki przymusowe wobec produktów niebezpiecznych zostały przyjęte w kolejnych latach 2006, 2007 i 2008 odpowiednio: 531, 643 i 775 razy. Natomiast środki dobrowolne producenci lub dystrybutorzy stosowali odpowiednio: 378, 669 i 736 razy. Podejmowano także środki dobrowolne, uzupełniane środkami przymusowymi: 15, 43 i 34 razy. Łącznie w latach 2006–2008 udział środków przymusowych wyniósł: 51%, dobrowolnych 47%, a dobrowolnych uzupełnionych przymusowymi 2%.

Tabela 5. Ilość i procentowy udział środków podjętych w systemie RAPEX wobec produktów niebezpiecznych (w latach 2006–2008)

Podjęte środki	2006		2007		2008		Ilość (wg podjętych środków) 2006–2008
	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	ilość	udział (%)	
Przymusowe	531	57,5	643	47,5	775	50,2	1949
Dobrowolne	378	40,9	669	49,4	736	47,6	1783
Dobrowolne i przymusowe	15	1,6	43	3,2	34	2,2	92
Razem (w roku)	924		1355		1545		3824

Źródło: opracowanie własne [Raport RAPEX 2007, Raport RAPEX 2008, Raport RAPEX 2009].

WNIOSKI

System RAPEX pełni w Europejskim Obszarze Gospodarczym funkcję ostrzegawczą i zapobiegającą korzystaniu z produktu niebezpiecznego przez potencjalnych konsumentów po wykryciu zagrożenia w tym produkcie. Pozwala także na podjęcie odpowiednich środków przymusowych przez kompetentne władze danego kraju, aż do całkowitego wycofania produktu z rynku czy też jego zniszczenia włącznie. Coroczne raporty RAPEX zawierają przede wszystkim informacje na temat ilości notyfikacji z poszczególnych krajów, kategorii produktów niebezpiecznych, rodzajów zagrożeń stwarzanych przez produkty niebezpieczne, krajów pochodzenia produktów niebezpiecznych, ale także środków, jakie zostały podjęte po wykryciu produktu niebezpiecznego. Coroczne raporty RAPEX nie zawierają jednak informacji na temat relacji pomiędzy poszczególnymi zagadnieniami (np. zależności pomiędzy rodzajem zagrożenia a krajem pochodzenia produktu). Uzyskanie takich informacji wymagałoby przeprowadzania analizy cotygodniowych raportów RAPEX (ok. 50 w ciągu każdego roku).

System RAPEX nie zapobiega jednak w dostateczny sposób samemu pojawianiu się na rynku wspólnotowym produktów niebezpiecznych, ponieważ ilość notyfikowanych w systemie produktów z roku na rok wzrasta (w 2006 roku były to 924 notyfikacje, w 2007 roku – 1355 i w 2008 roku – 1545). Szczególnie niepokojący jest fakt, iż większość produktów niebezpiecznych pochodzi z krajów pozaunijnych, głównie Chin. Jest to dowodem niedokładnej kontroli i nieodpowiedniej polityki celnej wobec produktów importowanych na rynek wspólnotowy. Najwięcej notyfikacji w analizowanym okresie pochodzi z Niemiec, Hiszpanii, Grecji, Wielkiej Brytanii oraz z Węgier. Notyfikacje są więc zgłaszane przeważnie z krajów dużych pod względem powierzchni i ilości mieszkańców, o ustabilizowanej gospodarce i dynamicznej wymianie międzynarodowej. W kategoriach produktów najwięcej notyfikacji dotyczy zabawek, urządzeń elektrycznych, pojazdów silnikowych, oświetlenia oraz odzieży, tekstyliów i galanterii. Uwagę zwraca przede wszystkim duża ilość notyfikacji

dotyczących zabawek, ze względu na ciągły kontakt z tego rodzaju produktami najmłodszych konsumentów. W ramach rodzajów zagrożeń najczęściej dotyczy możliwości urazu, zadławienia / uduszenia, porażenia prądem, poparzenia oraz zagrożeń chemicznych. Udział środków przymusowych (podejmowanych przez władze krajowe) i dobrowolnych (podejmowanych przez producentów i dystrybutorów) wobec produktów niebezpiecznych kształtuje się mniej więcej po połowie.

Niektóre kategorie produktów w systemie RAPEX odpowiadają produktom objętym dyrektywami tzw. nowego podejścia (dotyczącymi produktów mogących zagrażać życiu lub zdrowiu konsumenta lub stwarzać zagrożenie dla środowiska czy mienia), np. zabawki. Dla produktów tych istnieje obowiązek przeprowadzania oceny zgodności z wymaganiami dyrektyw i oznaczenia wyrobu znakiem CE. Jednak znaczenie samego znaku CE znacznie spada, gdyż jest on zastępowany przez niemal identyczny graficznie znak „China Export” (od pierwszych liter tego zwrotu). Jest to szczególnie niepokojące, gdyż ilość produktów niebezpiecznych pochodzących z Chin jest bardzo wysoka. Jednak sprzedaż na europejskim rynku tanio wytwarzanych produktów w Chinach (ze względu na niski koszt kapitału ludzkiego) jest opłacalny ekonomicznie zarówno dla tamtejszych producentów, jak i potem importerów / dystrybutorów, sprzedawców, ale również i konsumentów europejskich. Z drugiej jednak strony zmniejsza się produkcja, dystrybucja i sprzedaż produktów wytwarzanych w Europie. Konieczne staje się więc podjęcie działań zmierzających do zwiększenia udziału oferowanych na rynku europejskim produktów rodzimych, droższych, ale jednocześnie bardziej bezpiecznych dla konsumenta.

LITERATURA

- [1] *Decyzja Komisji z 16.12.2009 ustanawiająca wytyczne dotyczące zarządzania wspólnotowym systemem szybkiej informacji RAPEX utworzonym na mocy art. 12 oraz procedurą zgłoszeniową ustanowioną na mocy art. 11 dyrektywy 2001/95/WE*, Dz.U. L 22 z 26.1.2010, s. 1–64.
- [2] *Dyrektywa 2001/95/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 3.12.2001 w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów*, Dz.U. L 11 z 15.1.2002, s. 4–17.
- [3] Henrykowski W., *System oceny zgodności w Unii Europejskiej. Pięć lat po akcesji. Historia – Teraźniejszość*, Wydawnictwo PERT, Warszawa 2009.
- [4] *Keeping European Consumer Safe. 2006 Annual Report on the operation of the Rapid Alert System for non-food consumer products RAPEX*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2007.
- [5] *Keeping European Consumer Safe. 2007 Annual Report on the operation of the Rapid Alert System for non-food consumer products RAPEX*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2008.
- [6] *Keeping European Consumer Safe. 2008 Annual Report on the operation of the Rapid Alert System for non-food consumer products RAPEX*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2009.
- [7] *Młody konsument – rynek towarów oferowanych dzieciom i młodzieży w świetle kontroli Inspekcji Handlowej*, Departament Nadzoru Rynku i Departament Inspekcji Handlowej, UOKiK, Warszawa 2010.
- [8] *RAPEX – Latest notifications*, 18.02.2011, http://ec.europa.eu/consumers/dyna/rapex/rapex_archives_en.cfm.
- [9] *Rejestr produktów niebezpiecznych*, 23.02.2011, http://publikacje.uokik.gov.pl/hermes3_pub/.
- [10] *Ustawa z o ogólnym bezpieczeństwie produktów*, Dz. U. 2003, Nr 229, poz. 2275, z późn. zm.